

Creutzfeldt-Jakoben esperoan

‘BEHI EROEN’ KRISIA. Gaitzak kutsatutako okela jateagatik Euskal Herrian gizakirik kutsatu ez bada ere, bertako osasun adituen artean kezka badago

Alberto Barandiaran | IRUÑEA

Kezka badago, jakina, eta gaixotasuna gure lanean present dago beti. Sintomatologia ezaguna duen jendea iristen denean, adi jartzen gara berehala». Jose Manuel Martinez Lage Nafarroako Klinika Unibertsitarioko neurologoak ez du ezkututzen *behi eroen* krisiaren ondotik Creutzfeldt-Jakoben gaixotasunaren inguruan profesionalen artean dagoen larritasuna. Ez du uste alarma pizteko egoera dagoenik, herritarren artean gehiegizko ardura ere egon badagoela onartzen du, baina kritiko da krisia gutxiestearen aldekoekin.

«Ez dira gauzak garbi esaten ari», dio Martinez Lagek. «1986a baino lehen ezaguna zen izurritea bazegoela behien artean, eta ez zen ezer egin. Hor galdu ziren oso urte balioitsuak. Gero, 1986an, neurriak hartu ziren behientzat, baina ez gizakientzat, artean ez genekielako gizakiengan ere eragina izan zezakeela. Hori 1995ean gertatu zen, eta orain 2000. urtean gaude eta orain debekatu dira pentsuak eta 30 hilabetetik gorako behien kontsumoa analisiak gainditzeko ez badituzte. Ematen du falta dugula azalpen orokorra, zer dakigun eta zer ez, zer den gomendagarria

eta zer ez, zer den arriskutsua eta zer ez».

Espainiako Neurologoen Elkargoko presidente ohiaren zantzak buru-osasunaren arloan lan egiten duten guztienak dira. Udazken honetan, izurritea us-tez menderatua zegoela, gaitza berpizteak Europa osoan kezka larria sortu duelarik, mezuak lasaitasunerako dira, baina inork ez du ukatzen behiak erotu ez ezik, gizakiak ere hil ditzakeen gaitzak aztoraturik dauzkala osasun arduradunak.

Lasaitasunerako deia

Euskal Herri osoan behikiaren kontsumoak nabarmen behera egin arren, Eusko Jaurlaritzako Osasun Publikoko arduradun Luis Gonzalez Galdeanok «egoera lasaia» dela dio, haragiak inolako arriskurik ez duela. «Jendeak ondo egiten du galde-tzen duenean, eta informazio guztia eman behar da, baina gaixotasunarekin pentsatzeko arrazoirik ez dago».

Juan Jose Zarranz Gurutzetako (Bizkaia) Neurologiako Zerbitzuko buruak —Martinez Lagerekin batera Euskal Herriko neurologorik entzutetsuena— gauzak errelatibizatze-ko deia egin nahi du. «Britainia Handian 4.000 kasu izan zituzten hilabete bakarrean, eta 180.000 *behi ero*. Handik hamar urtera hasi ziren kontsumitzaileak

Iruñeko Taconera Parkearen inguruan jubilatutako koadrila, egonean. Creutzfeldt Jakob gaitzaren aldaera klasikoak 55 urte

MIKEL SAIZ



JOSE MANUEL MARTINEZ LAGE

Klinika Unibertsitarioko neurologoa

JUAN JOSE BADIOLA

Zaragozako Unibertsitateko aditua

«Gaixotasunarekin zer gertatuko den aurreikustea ezinezkoa da. Izurritea izango ote da? Ezin jakin. Kasu gutxi ez baina gehiago badira?»

leak kutsatzen, eta 87 hil dira arrazoi horregatik gaur egun arte. Baina gogoratu behar da orduan ez zirela neurriak hartu, ez zelako gaitza ondo ezagutzen, eta hemen, kasu bakar bat ere gertatu ez eta neurri guztiak hartu ditugu. Gaixotasuna gure artean gizakiengana iristeko

arriskua egon badago, erabateko arrisku ezik ez baitago, baina arriskua oso-oso txikia da». «Kasu gehiago espero ditugu», baieztatu du Juan Jose Badiola Zaragozako Unibertsitateko aditua, «baina izurritea ez dugu izango». «Egun dagoen arautegia nahikoa da», berretsi

du Gonzalez Galdeanok. «Hori bai, bete beharra dago».

Hor bide dago arazoa. Galdera da: orain neurri guztiak ezartzen ari dira, baina zer dakigu orain arte gertatu denarekin? Kontuan harturik oraindik zantza asko daudela gaitzaren transmisioaz, erabateko ziurta-

GAITZAREN KRONOLOGIA

1981-82. Abere okelaz eta hezurrez egindako irin eta pentsuak egiteko modua aldatu egin zen Britainia Handian, eta, ondorioz, gantza desegin eta bereizteko tenperatura jaitsi egin zen. Ardien arteko priona —*scrapie* gaitza sortzen zuena— ez zen desagerrarazi eta pentsuetara pasatu zen.

1985EKO APIRILA. Ingalaterrako hegoaldeko baserri batean *behi eroen* gaitzaren lehen kasua atzeman zuten: behien entzefalopatia espongiformea deitu zioten. 1986ko otsailera bitarte beste bederatzik kasu atzeman ziren behi talde berean.

1988KO EKAINA. Britainia Handiko Gobernuak ofizialki deklaratu zuen Behien Entzefalopatia Espongiforme gaitz berria.

1988KO UZTAILA. Abere okelaz eta hezurrez egindako pentsuak debekatu zituzten Britainia Handian, eta 1994an Europa osoan. Betiere behientzat bakarrik.

1989-90. Arriskutsuak diren behien hondakinak —burmuina, bizkarrezurra eta beste— deusezteko agindua eman zuen Britainia Handiko Gobernuak.

1990KO MAIATZA. Creutzfeldt-Jakoben

gaixotasuna epidemiologikoki artatzeko egitasmoaren hasiera Britainia Handian. 1993an antzera egingo zuten Europako beste hainbat herrialdetan.

1995EKO URRIA. Creutzfeldt-Jakoben gaitzaren aldaera berriaren lehen bi kasu Britainia Handian: 17 urteko bi gazte.

1996KO MARTXOAREN 27A. Europako Batasunak bahimendua dekretatu zuen Britainia Handiko behi okelarendako.

1996KO APIRILA. Gaixotasunaren aldaera berriaren lehen kasua Frantzia.

1997. Bizkarrezurraren ondoko haragiaren debekua ezarri zuten Britainia Handiko okelarendako.

2000KO URRIAREN 1A. Behi okelan arriskugarriak diren elementuak eliminatzeko agindua eman zen Europako Batasun osoan.

2000KO ABENDUAREN 4A. Europa osoan abere okelaz eta hezurrez egindako pentsu eta irina behiei ez ezik animalia guztiei emateko debekua, eta 30 hilabetetik gorako animaliak hiltzeko agindua, betiere gaitza atzemateko analisia gainditu ez badute.